

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2018

A1. Ο συγγραφέας προσεγγίζει το περιεχόμενο παιδείας και εκπαίδευσης και τη διαχρονική σχέση τους. Ειδικότερα, επισημαίνει τον εξελισσόμενο χαρακτήρα της παιδείας, που άλλοτε συνδέεται από τους αρχαίους τραγικούς με τη «φροντίδα», άλλοτε με την πλατωνική αρετή και γνώση και άλλοτε με τον «ανάλαφρη» νιότη. Μάλιστα, η εκπαίδευση στον Πλάτωνα αφορούσε κυρίως τη διδασκαλία, με στόχο ακόμη και την προσαρμογή ενός ζώου. Παράλληλα, πέρα από τη συγγένεια των δύο όρων, αυτοί δεν πρέπει να ταυτίζονται ούτε να δυσχεραίνεται η διάκρισή τους. Κοινό σημείο είναι η μετάδοση της «γνώσης» μέσα από δημόσιους και ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς θεσμούς. Συμπερασματικά, ο συγγραφέας καταλήγει ότι οι διαφορές των δύο εννοιών αφορούν τον πρακτικό και υποχρεωτικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης συγκριτικά με την ελεύθερη και προαιρετική φύση της παιδείας.

B1.

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Σωστό
- δ. Λάθος
- ε. Σωστό

B2. α) Ένας τρόπος ανάπτυξης της τελευταίας παραγράφου του κειμένου «Από εκεί...υποχρεωτική» είναι η σύγκριση –

αντίθεση στο χωρίο: «Η παιδεία είναι περισσότερο μέθοδος...υποχρεωτική». Στο συγκεκριμένο χωρίο συγκρίνεται η παιδεία με την εκπαίδευση. Έτσι η παιδεία ταυτίζεται με τη μέθοδο, ενώ η εκπαίδευση με την έμπρακτη εφαρμογή («πράξη»), η παιδεία, υποστηρίζει ο κ. Μαρωνίτης, πρέπει να είναι ελεύθερη, ενώ η εκπαίδευση διαθέτει καθορισμένη αποστολή. Τέλος, αντιπαράθεται η προαιρετικότητα της παιδείας στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Η μέθοδος αυτή γίνεται εμφανής πρωτίστως με τη χρήση της αντιθετικής λέξης «Αντίθετα», ενώ οι υπόλοιπες συγκρίσεις – αντιθέσεις αναδεικνύονται από τις λέξεις «διαφορές» και «διαφορετική» και από τη χρήση της άνω τελείας, που διακρίνει το εκάστοτε πρώτο σκέλος της σύγκρισης – αντίθεσης από το δεύτερο σκέλος.

B2. β) Ωστόσο: αντίθεση, εναντίωση
 Επομένως: συμπέρασμα, αποτέλεσμα
 Προκειμένου: σκοπός
 Που πάει να πει ότι: επεξήγηση
 Κυρίως: έμφαση

B3.α) Ανιχνεύονται = εντοπίζονται, βρίσκονται
 Συνάπτεται = συνδέεται, συνυφαίνεται
 Εμφανίζεται = παρουσιάζεται
 Συντελεστών = παραγόντων, παραμέτρων
 Προφανείς = πρόδηλες, έκδηλες

β) αναβαθμίζεται: υποβαθμίζεται
 μεταγενέστερη : προγενέστερη
 επιτρέπουν: αποτρέπουν, απαγορεύουν
 ιδιωτική: δημόσια
 διαφορές: ομοιότητες

B4. α) Στην πρώτη παράγραφο του κειμένου κυριαρχεί η παθητική φωνή. Ενδεικτικά ρήματα είναι τα «ανιχνεύεται», «εναλλάσσονται», «θεωρείται» και «αναβαθμίζεται».

β) Γενικότερα, με τη χρήση της παθητικής σύνταξης εξαιρείται η ενέργεια (δράση) ή το αποτέλεσμα ενέργειας που προέρχεται από το ποιητικό αίτιο, το οποίο υποβαθμίζεται

και μπορεί να παραλείπεται ή να μη δηλώνεται σκόπιμα. Ειδικότερα, το ύφος στην παθητική σύνταξη γίνεται πιο σοβαρό/επίσημο, απρόσωπο κι αντικειμενικό, καθώς δίνεται έμφαση στην ενέργεια, αλλά και πιο πολύπλοκο, γιατί δε συμπίπτει με το λογικό υποκείμενο. Με την παθητική σύνταξη ακόμη ο λόγος γίνεται πιο σύντομος και πιο περιεκτικός. Συγκεκριμένα, στο κείμενο υπερισχύουν τα λόγια ρήματα παθητικής φωνής («θεωρείται», «συνάπτεται» κτλ), που προσδίδουν επισημότητα και σοβαρότητα στο ύφος του κειμένου. Συνδυαστικά λειτουργεί και ο μακροπερίοδος λόγος, στον οποίο εντάσσονται και τον οποίο υπηρετούν τα ρήματα αυτά, που σχετίζονται με το ίδιο αρχικό υποκείμενο («Η ίδια λέξη»), χωρίς αυτό να επαναλαμβάνεται, διασφαλίζοντας έτσι τη συντομία και περιεκτικότητα του λόγου.

Γ.

Τίτλος: Στόχος της εκπαίδευσης η παροχή παιδείας

Πρόλογος

- Αδιαμφισβήτητα τα παιδιά του αναπτυγμένου κόσμου απολαμβάνουν προνόμια που για τις παλαιότερες γενιές θεωρούνταν αδιανόητα.
- Ένα από αυτά, λοιπόν, τα προνόμια είναι η άμεση πρόσβαση στην παιδεία και στην εκπαίδευση.
- Ενώ λοιπόν οι δύο όροι για τους περισσότερους θεωρούνται ταυτόσημοι με μια πιο ειδική ματιά εντοπίζονται σημασιολογικές διαφορές μεταξύ τους.
- Ως παιδεία ορίζεται η συστηματική παροχή γνώσεων και η διαδικασία αγωγής που στοχεύει στην άνοδο του πνευματικού επιπέδου(Μπαμπινιώτης)
- Απ' την άλλη, με τον όρο εκπαίδευση εννοείται η συστηματική διαδικασία μετάδοσης γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με συγκεκριμένο αντικείμενο (Μπαμπινιώτης).
- Εξάλλου ο άνθρωπος ως έλλογο όν οφείλει να στοχεύει στην πνευματική του ανάσταση (άνω+θρώσκω).

Α' ζητούμενο:

1. Πνευματική καλλιέργεια: Η εκπαίδευση εκτός από τον γνωσιοκρατικό προσανατολισμό της είναι αναγκαίο να επιτυγχάνει την ανύψωση του πνευματικού επιπέδου των υποκειμένων της . Μπορεί να καλλιεργήσει την κριτική ικανότητα καθώς και την ικανότητα πειθούς ώστε να καταστήσει ικανό τον νέο να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις/προκλήσεις της σημερινής εποχής.

2. Ηθική αγωγή: Η ηθική θωράκιση θεωρείται αναγκαία προκειμένου ο μαθητής να σμιλέψει την προσωπικότητά του κατάλληλα ώστε να χαλιναγωγεί τα πάθη του και να αποκτήσει τις ηθικές αντιστάσεις σε ό,τι απειλεί την εσωτερική του ελευθερία. Παράλληλα, μέσω αυτής εμφορείται από ανθρωπιστικές αξίες στις οποίες βασίζει τη σχέση του με τον συνάνθρωπο.

3. Κοινωνικοποίηση: Καθώς το σχολείο δεν είναι ένα άναρχο σύνολο αλλά μια μικρή κοινωνία που υπακούει σε αρχές και κανόνες, γαλουχεί ανάλογα τον μαθητή ώστε να πειθαρχεί, να σέβεται και να προτάσσει την εύρυθμη λειτουργία του συνόλου. Ταυτόχρονα, προετοιμάζει τον νέο για την είσοδο του στην κοινωνία μιώντας τον στις αξίες με τις οποίες αυτή λειτουργεί.

4. Πολιτική Αγωγή: Σκοπός της εκπαίδευσης είναι να διαμορφώσει πολιτική συνείδηση και δημοκρατικό ήθος συμβάλλοντας στη δημιουργία ώριμων, ευαισθητοποιημένων και υπεύθυνων πολιτών, που με την ενεργό συμμετοχή τους στα κοινά θα είναι ρυθμιστές των εξελίξεων ενισχύοντας την ποιότητα της δημοκρατίας.

5. Διαμόρφωση υγιούς εθνικής και διαπολιτισμικής συνείδησης: Χρέος του σχολείου είναι να γνωρίζει στα άτομα το παρελθόν τους σε συνδυασμό με την πορεία των αλλοεθνών προάγοντας την ιστορική αλήθεια και αναιρώντας την πλάνη αποτρέποντας τη στείρα προγονολατρία και επιτρέποντας την πραγματική εκτίμηση των στοιχείων της εθνικής ταυτότητας και του διεθνούς πολιτισμού. Θωρακίζει

έτσι, απέναντι στον ισοπεδωτικό κοσμοπολιτισμό και αποτρέπει την ανάπτυξη ξενοφοβικών αισθημάτων.

6.Αισθητική καλλιέργεια και πολιτισμικά ερεθίσματα: Μέσω αυτής ο μαθητής εκλεπτύνει το αισθητικό του κριτήριο και αποκτά τη δυνατότητα να αντιλαμβάνεται και να απολαμβάνει το ωραίο. Του επιτρέπει να εξωτερικεύσει το δυναμικό του, ανακαλύπτοντας και εξελίσσοντας έμφυτες κλίσεις και ταλέντα, καλλιεργώντας ευαισθησίες και συνάμα τον εξοικειώνει με την αυθεντική καλλιτεχνική έκφραση, προστατεύοντάς τον από τα προϊόντα της μαζικής υποκουλτούρας.

7.Αθλητική αγωγή και αγωγή υγείας: Μέσα από τη συστηματική ερασιτεχνική άθληση και την ενημέρωση σε θέματα υγείας ο νέος αναπτύσσει τις σωματικές του δεξιότητες και προφυλάσσεται από κινδύνους που απειλούν την υγεία του και οι οποίοι αφθονούν στην εποχή μας. Με αυτό τον τρόπο, ο νέος αποκτά σημαντικές ψυχικές και ηθικές αρετές, ενώ δίνει δημιουργική διέξοδο στον δυναμισμό και την ορμητικότητα του και αξιοποιεί γόνιμα τον ελεύθερο χρόνο του.

8.Περιβαλλοντική αγωγή: Καθώς το βάρος των συνεπειών από τις αλλαγές στη φύση θα το επωμιστεί η νέα γενιά πρέπει να είναι κατάλληλα και επαρκώς ενημερωμένη ώστε να αντιμετωπίσει τις περιβαλλοντικές προκλήσεις. Ο άνθρωπος επιβάλλεται να επαναπροσδιορίσει τη σχέση του με το φυσικό περιβάλλον και σε αυτό θα δεχτεί τις δέουσες κατευθύνσεις από το σχολείο.

Β' ζητούμενο:

1.Μια αποτελεσματική εκπαιδευτική πρακτική προϋποθέτει τους μαθητές στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η απομάκρυνση από το δασκαλοκεντρικό πρότυπο όπου ο δάσκαλος διεκδικεί την αυθεντία της γνώσης δεν ταιριάζει σε ένα σύγχρονο σχολείο. Δάσκαλος και μαθητές γίνονται συνερευνητές της γνώσης μέσα από ένα συνεργατικό και δημοκρατικό περιβάλλον που ενθαρρύνει την αυτενέργεια.

Σημαντική είναι η διαθεματική και βιωματική προσέγγιση της γνώσης αλλά και η παρότρυνση των μαθητών για συμμετοχή σε εκδηλώσεις που αφορούν ρητορικούς αγώνες ώστε τα παιδιά να ασκηθούν στην πειθώ και στην υποστήριξη ή στην ανασκευή μιας θέσης.

2. Αποστολή του εκπαιδευτικού είναι μέσα από τη διδασκαλία των ανθρωπιστικών μαθημάτων να μεταλαμπαδεύει διαχρονικές ηθικές αξίες που σμιλεύουν τον χαρακτήρα και την προσωπικότητα του μαθητή. Ο ίδιος μπορεί να δώσει το έναυσμα για συμμετοχή σε εθελοντικές δράσεις που αποδεικνύουν έμπρακτα την αλληλεγγύη προς τον συνάνθρωπο. Μ' αυτόν τον τρόπο πραγματοποιείται η συνειδητή ενεργοποίηση των παιδιών και η δυναμική παρέμβαση τους στη διαμόρφωση μιας κοινωνίας ισότητας, δικαιοσύνης και αλληλοϋποστήριξης.

3. Ο ανταγωνιστικός χαρακτήρας του σχολείου υπονομεύει τους στόχους μιας σύγχρονης δημοκρατικής εκπαίδευσης. Έτσι, η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία κρίνεται σημαντική για τη διαμόρφωση υγιών σχέσεων μεταξύ των μαθητών αλλά και για τη γεφύρωση της απόστασης που τους χωρίζει με τον διδάσκοντα. Γι' αυτό απαιτείται από τον εκπαιδευτικό η πρωτοβουλία σύστασης ανομοιογενών ομάδων και εναλλαγής ρόλων ώστε οι μαθητές να είναι σε θέση να αναλάβουν δράση προσεγγίζοντας ένα θέμα από διαφορετικές οπτικές γωνίες συλλαμβάνοντας έτσι τη συνθετότητα των σύγχρονων ζητημάτων.

4. Ο εκπολιτιστικός χαρακτήρας του σχολείου δεν μπορεί να περιοριστεί σε μια αποστεωμένη ακαδημαϊκή γνώση. Οι οργανωμένες επισκέψεις σε χώρους πολιτισμού, η υιοθέτηση ενός μνημείου αλλά και η μεθοδολογική και ερμηνευτική ανάλυση των έργων τέχνης θα μυήσει τα παιδιά στη συμβολική σκέψη και στην κατανόηση του συμβολικού κώδικα που χρησιμοποιεί ο δημιουργός. Παράλληλα, έργο του εκπαιδευτικού είναι να δώσει έναν δυναμικό χαρακτήρα στην επαφή των παιδιών με τα καλλιτεχνικά δημιουργήματα δίνοντας το έναυσμα για διάλογο και προβληματισμό

καταδεικνύοντας τις πολλαπλές αναγνώσεις και τις πολυεπίπεδες ερμηνείες που επιδέχεται το έργο τέχνης. Βέβαια μέσα από καλλιτεχνικά εργαστήρια δίνεται η δυνατότητα στον μαθητή να εκφραστεί αισθητικά και να προσεγγίσει βιωματικά την τέχνη

5. Η εξοικείωση του μαθητή με συλλογικές διαδικασίες που προάγουν τον πολιτικό προβληματισμό και το δημοκρατικό ήθος μπορεί να επιτευχθεί μέσω της ουσιαστικής λειτουργίας των μαθητικών κοινοτήτων και της συμμετοχής τους στον θεσμό της Βουλής και Ευρωβουλής των Εφήβων.

6. Η γνωριμία, η βιωματική προσέγγιση και η επικοινωνία με τους «άλλους» μπορεί να επιτευχθεί μέσω της προώθησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων ανταλλαγής μαθητών ώστε να προετοιμαστεί ο νέος για τη ζωή σε μία πολυπολιτισμική κοινωνία. Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχει το διαδίκτυο, εξάλλου, καθιστά εφικτή την ατοπική κοινωνία μαθητών από διαφορετικά μέρη του κόσμου και την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών αναφορικά με τον πολιτισμό, την εκπαίδευση, την καθημερινότητα, τις ανάγκες και την ιδιαιτερότητα των προβλημάτων που αντιμετωπίζει κάθε χώρα.

7. Αποτελεί ευθύνη τόσο των εκπαιδευτικών, όσο και των μαθητών οι αθλητικές διοργανώσεις μεταξύ σχολικών ομάδων να αναδεικνύουν την ευγενή άμιλλα στιγματίζοντας ενδεχόμενα κρούσματα βίας και εκφυλισμού του αθλητικού πνεύματος.

8. Το αίσθημα της οικολογικής ευθύνης στο πλαίσιο του σχολείου μπορεί να αναπτυχθεί από τον εκπαιδευτικό με οργάνωση ομαδικών δράσεων που θα καλλιεργήσουν την ευαισθησία των μαθητών. Αυτό είναι δυνατόν να επιτευχθεί με την συνεργασία εκπαιδευτικής και τοπικής κοινότητας ώστε η προστασία του περιβάλλοντος να μην περιορίζεται μόνο σε θεωρητικές αναφορές.

Επίλογος

- Εύλογα καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι το σχολείο οφείλει παράλληλα με την εκπαιδευτική να ασκεί και παιδευτική λειτουργία.
- Πρέπει να απαλλαγούμε απ' τον καθαρά τεχνοκρατικό και χρησιμοθηρικό χαρακτήρα του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Την πιο βαθιά γνώση τη διαθέτει η πιο βαθιά ψυχή, η ψυχή με τη βαθιά παιδεία, ο άνθρωπος λοιπόν έχει τη δυνατότητα να «παιδευθεί».
- Έτσι θα αντιμετωπιστεί το έλλειμμα ανθρωπισμού της εποχής μας.
- Ας μην ξεχνάμε τα λόγια του Ε. Παπανούτσου: «Το μέλλον του έθνους μας εξαρτάται από το περιεχόμενο της παιδείας που παρέχουμε στα παιδιά μας».

Υπογραφή

Επιμέλεια Καθηγητών Φροντιστηρίων Βακάλη